सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन
पशुसंवर्धन आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,
स्पायसर मेमोरिअल कॉलेज समोर, औंध, पुणे:४११०६७

Telephones: 020-25690480,81,85
Fax No : 020-25690489

E-mail : cah.planning@gmail.com
Extn No: 215,260,247,248,250,252

जा. क्र.: एम.ए.डब्लू.बी /१९-२०/ तां-१/ प्र. क्र.-१८ /३२७/२०२०/प.सं-६, पुणे-६७, दि.१९/ ३/२०२०

प्रति,

जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष,
जिल्हा प्राणी क्लेष प्रतिबंधक सोसायटी (सर्व)

विषय:- राज्यात ओढकाम व भारवाहतूक करणा-या प्राण्यांना क्रुरतेने वागविण्यास प्रतिबंध नियम १९६५ ची अंमलबजावणी करणेबाबत

संदर्भ:- १. शासनाचे पत्र क्र. पविआ-१०१९/सं.क्र.८५१/पदुम-३, दि २४.०२.२०२०
२. पिटा इंडीया यांचे पत्र दि. ३, डिसेंबर,२०१९
३. सचिव, भारतीय जीवजंतु कल्याण मंडळ यांचे पत्र दि. ०१.०७.२०१४
४. या कार्यालयाचे पत्र क्र. व्हीईटी/AWBI/ २९१/८८०/२०१४/पसं-१२, पुणे दि. ११/०९/२०१४

उपरोक्त विषय व संदर्भ क्र.१ च्या शासनाच्या पत्रासमवेत जोडलेल्या संदर्भ क्र. २ वरील निवेदनानुसार, पिटा इंडीया यांनी महाराष्ट्रातील ओढकाम व भारवाहतूक करणा-या प्राण्यांना क्रुरतेने वागविण्यास प्रतिबंध नियम १९६५ ची अंमलबजावणी करण्याबाबत विनंती केली आहे. तसेच, वाहतुकीसाठी प्राण्यांचा वापर करीत असतांना, प्राण्यांवर धारदार उपकरणांचा (Spiked Bits) वापर करण्यावर बंदी असूनदेखील त्याचा वापर होत असल्याने असे धारदार उपकरणे (Spiked Bits) जप्त करण्यात यावे असे त्यांनी त्यांचे निवेदनात नमुद केलेले आहे.

संदर्भ क्र. ३ वरील पत्रान्वये भारतीय जीवजंतु कल्याण मंडळ (AWBI) यांनी मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, यांना वाहतुकीसाठी प्राण्यांचा वापर करीत असतांना त्यांना कूठल्याही अणुकूचीदार, जखम करणा-या वस्तू, चाबूक ईत्यादींचा वापर करणे ही बाब प्राण्यांना क्रुरतेने वागविण्यास प्रतिबंध अधिनियम १९६० चे उल्लंघन करणारी असून अशा वस्तुंच्या उत्पादन, विक्री तसेच बाळगण्यावर बंदी घालण्याचे निर्देश दिलेले आहेत. (प्रत संलग्न)

या कार्यालयाचे संदर्भ क्र. ४ वरील पत्रानुसार वाहतुकीसाठी प्राण्यांचा वापर करीत असतांना, प्राण्यांवर धारदार उपकरणांचा (Spiked Bits) वापर करणे हा प्राण्यांना क्रुरतेने वागविण्यास प्रतिबंध अधिनियम १९६० नुसार गुन्हा असल्याचे कळविण्यात आले आहे.

आपणास याद्वारे पुन:श्च कळविण्यात येते की, भारतीय जीवजंतु कल्याण मंडळ (AWBI) यांनी निर्देशीत केल्यानुसार, वाहतुकीसाठी प्राण्यांचा वापर करीत असतांना, प्राण्यांवर कूठल्याही अणुकूचीदार, जखम करणा-या वस्तू, चाबूक ईत्यादींचा वापर करण्यात येउ नये. तसेच, ओढकाम व भारवाहतूक करणा-या प्राण्यांना क्रुरतेने वागविण्यास प्रतिबंध नियम १९६५ चे उल्लंघन होणार नाही याची दक्षता घेण्याबाबत आवश्यक कार्यवाही करावी.

सहपत्रे :

१. ओढकाम व भारवाहतूक करणा-या प्राण्यांना क्रुरतेने वागविण्यास प्रतिबंध नियम १९६५
२. सचिव, भारतीय जीवजंतु कल्याण मंडळ यांचे पत्र दि. ०१.०७.२०१४

19/3/20

(सचिन्द्र प्रताप सिंह, भाप्रसे)
आयुक्त पशुसंवर्धन
महाराष्ट्र राज्य, औंध पुणे-६७

प्रत:

१. मा. प्रधान सचिव (पदुम), महाराष्ट्र शासन, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांना सादर करण्यात येते की, अणुकूचीदार, जखम करणा-या वस्तू, चाबूक ईत्यादी वस्तुंच्या उत्पादन, विक्री तसेच बाळगण्यावर बंदी घालण्याची बाब या कार्यालयाच्या अख्त्यारीत येत नाही. सदर बाब मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे निदर्शनास आणुन द्यावी हि विनंती.

प्रत पुढील कार्यवाहीस्तव:

१. प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त, (सर्व)
२. जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, (सर्व)
३. जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

प्रत माहितीस्तव:

१. डॉ. मणीलाल वालियात, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पिटा.
F-110, 1st Floor, JagadambA Towers, Plot No.-13, Community Centre, Preet Vihar, New Delhi. 110092

सचिव (पदुम) यांचे कार्यालय
13 DEC 2019
टपाल क्रमांक

सभी जानवरों के अधिकारों की रक्षा हेतु समर्पित एक राष्ट्रीय संस्था
NATIONAL ORGANISATION DEDICATED TO PROTECTING THE RIGHTS OF ALL ANIMALS

PeTA

PEOPLE FOR THE ETHICAL TREATMENT OF ANIMALS

PETA India
PO Box 28260
Juhu, Mumbai 400 049
(22) 4072 7382
(22) 2636 7383 (fax)

Info@petaindia.org
PETAIndia.com

मुख्य सचिवांचे कार्यालय
12 DEC 2019
दिनांक 4166315

श्री. अजोय मेहता
मुख्य सचिव
महाराष्ट्र सरकार
सीएस कार्यालय, मुख्य बिल्डिंग, मंत्रालय, ६वा मजला,
मादाम कामा रोड, मुंबई–४०० ०३२

३ डिसेंबर २०१९

विषय: भारवाहू व दुष्काळग्रस्त जनावरे अत्याचार प्रतिबंधक नियम, १९६५ ची महाराष्ट्रात तात्काळ अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात.

प्रिय महोदय,

मी पिपल फॉर द एथिकल ट्रिटमेन्ट ऑफ ॲनिमल्स (पिटा) इंडिया तर्फे आणि आमचे १.५ दशलक्ष सदस्य आणि समर्थक यांच्यावतीने आपणास हे पत्र लिहित आहे आणि महाराष्ट्र राज्यातील विविध शहरांमध्ये आणि जिल्ह्यांमध्ये अंमलबजावणीची मोहीम सुरू करून आपणास भारवाहू व दुष्काळग्रस्त जनावरे अत्याचार प्रतिबंधक नियम, १९६५ची (''कायदा'') महाराष्ट्रात तात्काळ अंमलबजावणी करण्याची विनंती करत आहे आणि त्याद्वारे धारदार उपकरणाचा (स्पाइक्ड बिट्स) वापर करण्यावर बंदी असून देखील ज्याचा बेकायदेशीर वापर होत आहे असे स्पाइक्ड बिट्स जप्त करण्याची विनंती करत आहे.

जनावरे अत्याचार प्रतिबंधक (पीसीए) कायदा, १९६० अंतर्गत तयार करण्यात आलेले भारवाहू व दुष्काळग्रस्त जनावरे अत्याचार प्रतिबंधक नियम, १९६५ मधील नियम ८ मध्ये खिळे लावलेली काठी आणि अंकुश, खिळे असलेले जू किंवा जोखड, आणि मूठ किंवा टोकदार किंवा धारदार वस्तू किंवा हत्यार यांचा उपयोग करण्यास स्पष्टपणे बंदी घालण्यात आली आहे.(**परिशिष्ट ए** म्हणून कायद्याची एक प्रत सोबत जोडण्यात आली आहे.)

वर नमूद केल्याप्रमाणे ह्या वस्तूंचा उपयोग करण्यास बंदी जरी असली तरी सुद्धा, महाराष्ट्रात खिळे/काटे लावलेल्या काठ्या यांचा भयानक उपयोग केला जात आहे आणि वरील कायद्यातील नियम ८ चे स्पष्टपणे उल्लंघन केले जात आहे. (**परिशिष्ट बी** म्हणून महाराष्ट्रात घोड्यांसाठी वापरल्या जाणाऱ्या स्पाइक्ड बिट्सची काही छायाचित्रे सोबत जोडली आहेत).

स्पाइक्ड बिट्सचा उपयोग करणे केवळ बेकायदेशीर तर आहेच परंतु ते निर्दयी देखील आहे. जेव्हा त्यांचा जनावरांवर उपयोग केला जातो तेव्हा ते त्यांच्या तोंडात सुमारे अर्धा इंच आत जातात आणि त्यांचे ओठ व जीभ फाटते, त्यामुळे तीव्र वेदना होतात, आणि त्यांना त्याचा आयुष्यभर त्रास होतो. (**परिशिष्ट सी** म्हणून स्पाइक्ड बिट्सची उदाहरणे देणारी आणि त्यामुळे झालेल्या इजांची छायाचित्रे सोबत जोडली आहेत). महाराष्ट्रात घोडे, तट्टू, आणि गाढवे यांची मोठी संख्या असल्यामुळे म्हणजे सुमारे ०.३७ लाख असल्यामुळे, त्या पार्श्वभूमीवर यावर तात्काळ आणि तातडीची उपाययोजना करण्याची आवश्यकता आहे. पशूसंवर्धन आणि दुग्धशाळा खात्यामार्फत २०१९ साली करण्यात आलेल्या जनावरांच्या २० व्या गणतीनुसार आपल्या देशातील जनावरांची ही सर्वाधिक संख्या आहे (**परिशिष्ट डी** म्हणून ह्या गणनेची प्रत जोडण्यात आली आहे).

वरील दृष्टीकोनातून, पीसीए कायदा, १९६० मधील कलम ४ अंतर्गत स्थापन करण्यात आलेली वैधानिक संस्था ॲनिमल वेल्फेअर बोर्ड ऑफ इंडिया (एडब्ल्यूबीआय) द्वारा दिनांक १ जुलै २०१४ रोजी सर्व राज्यांमधील आणि केंद्र

Affiliates:
• PETA Asia
• PETA Australia
• PETA Foundation (UK)
• PETA France
• PETA Germany
• PETA Netherlands
• PETA US

Registered Office:
F-110, 1st Floor, Jagdamba Tower
Plot No 13, Community Centre
Preet Vihar, New Delhi
110 092

CIN U74899DL2000NPL103217

शासित प्रदेशांमधील सर्व मुख्य सचिवांना पत्र लिहून स्पाइक्ड आणि खिळ्याचे बिट्सची विक्री, उत्पादन, आणि ते वापरण्यावर बंदी घालण्याचे योग्य आदेश संबंधित प्राधिकाऱ्यांना जारी करण्यासंबंधी योग्य ती कार्यवाही करण्याची विनंती करण्यात आली होती. त्याचबरोबर, एडब्ल्यूबीआय द्वारा विनंती करण्यात आली होती की वाहन चालविताना, स्वारी करताना किंवा अन्यथा जनावरांवर नियंत्रण ठेवताना किंवा त्याला/तिला वाहन चालवावे लागत असेल किंवा अन्यथा जनावरावर नियंत्रण ठेवावे लागत असेल तर असे करताना जर कोणी ह्या बिट्सचा उपयोग केला तर त्याविरूद्ध मुख्य सचिवांनी योग्य ती कार्यवाही करावी (**परिशिष्ट ई** म्हणून पत्राची प्रत जोडण्यात आली आहे).

माहितीच्या अधिकारांतर्गत (आरटीआय) पशू संवर्धन खाते, महाराष्ट्र यांचेकडून अलिकडेच मिळालेल्या उत्तरामध्ये असे निदर्शनास आले आहे की अतिरिक्त आयुक्त, पशू संवर्धन खाते, पुणे यांनी दिनांक ११ सप्टेंबर २०१४ रोजी सर्व सहआयुक्त आणि उपायुक्त, आणि जिल्हा पशू संवर्धन अधिकारी यांना एडब्ल्यूबीआयच्या निर्देशांचे पालन करण्याच्या सूचना देणारे परिपत्रक/पत्र जारी केले होते. (**परिशिष्ट एफ** म्हणून आरटीआयच्या प्रतिसादाची प्रत आणि अतिरिक्त आयुक्तांनी जारी केलेल्या पत्राची प्रत सोबत जोडली आहे). अशा प्रकारचे निर्देश देण्यात आले असले तरी सुद्धा, महाराष्ट्रातील घोड्यांवर अशा प्रकारच्या स्पाक्ड बिट्सचा मोठ्या प्रमाणात उपयोग केला जात आहे जे सोबत जोडलेल्या छायाचित्रांच्या पुराव्यावरून दिसून येते.

मी आपणास भारवाहू व दुष्काळग्रस्त जनावरे अत्याचार प्रतिबंधक नियम, १९६५ ची मधील तरतुदींची तात्काळ अंमलबजावणी करण्याची विनंती करत आहे आणि महाराष्ट्रातील विविध शहरे आणि जिल्ह्यांमध्ये अंमलबजावणीची मोहीम सुरू करून अशा प्रकारचे सर्व बेकायदेशीर बिट्स जप्त करावेत आणि दोषींवर पीसीए कायदा, १९६० मधील तरतुदींच्या अंतर्गत कार्यवाही करावी.

आपण माझ्याशी ManilalV@petaindia.org येथे किंवा +९१ ९९१०८१७३८२ ह्या क्रमांकावर संपर्क साधू शकता. मला आपल्याकडून लवकरात लवकर प्रतिसादाची अपेक्षा आहे. आपला अमूल्य वेळ दिल्याबद्दल आणि विचार केल्याबद्दल धन्यवाद.

आपला विश्वासू,

डॉ. मणिलाल वालियट्टे, सीईओ

सहपत्रक:

परिशिष्ट ए: भारवाहू व दुष्काळग्रस्त जनावरे अत्याचार प्रतिबंधक नियम, १९६५
परिशिष्ट बी: महाराष्ट्रात स्पाइक्ड बिट्सचा उपयोग करतानाची अलिकडची छायाचित्रे
परिशिष्ट सी: स्पाइक्ड बिट्समुळे तीव्र स्वरूपात वेदना झालेल्या जनावरांची छायाचित्रे
परिशिष्ट डी: पशूसंवर्धन आणि दुग्धशाळा खात्याने केलेली २०१९ ची शिरगणती
परिशिष्ट ई: एडब्ल्यूबीआयद्वारा १ जुलै २०१४ रोजी जारी करण्यात आलेला सल्ला
परिशिष्ट एफ: पशूसंवर्धन खाते, महाराष्ट्र द्वारा आरटीआयला देण्यात आलेल्या प्रतिसादाची प्रत

प्रत: श्री. लक्ष्मीनारायण मिश्रा
आयुक्त पशूसंवर्धन,
पशूसंवर्धन आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-०७

THE PREVENTION OF CRUELTY TO DRAUGHT AND PACK ANIMALS RULES, 1965.

(as amended upto 9th December, 1968)*

In exercise of the powers conferred by sub-section (2) of section 38'of the Prevention of Cruelty to Animals Act, 1960 (59 of 1960), the Central Government hereby makes the following rules, the same having been previously published as required by sub-section (i) of that section, namely

The Prevention of Cruelty to Draught and Pack Animals Rules, 1965

1. Short title and commencement:

(1) These rules may be called the Prevention of Cruelty to Drought and Pack Animals Rules, 1965.

(2) They shall come into force in any State on such date as the State Government may, by notification in the official Gazette, appoint.

2. Definitions

(1) In these rules, unless the context otherwise requires

(a) "large bullock" or "large buffalo" respectively means a bullock or buffalo, the weight of which exceeds 350 kilograms;

(b) "medium bullock" or "medium buffalo" respectively means a bullock or buffalo, the weight of which exceeds 250 kilograms, but does not exceed 350 kilograms"small bullock" or

(c) "small buffalo" respectively means a bullock or buffalo, the weight of which does not exceed 250 kilograms ;

(d) "street" includes any way, road, lane, square, alley or passage, whether a throughfare or not over which the public have a right of way; "vehicle" means a wheeled conveyance of any description which is capable of being used as such on any street.

(2).For the purposes of clauses (a), (b) and (c) of sub-rule (1), the weight of an animal shall be determined by applying any of the following formulae, namely:

length x Girth 2 in ems.= Weight of animal in kgms
10838

or

9(length in ems. x Girth in cms^2)
1,00,000

3.Maximum loads for draught animals:

1. No person shall cause any animal specified in column 1 of the table below to draw a vehicle of the kind described in the corresponding entry in column 2 thereof if it carries a load in excess of the weight specified in the corresponding entry in column 3 thereof

Sno	1	2	3
@	Small bullock or small buffalo	Two-wheeled vehicle	
		a) if fitted with ball bearing	1000 kilograms
		b)if fitted with pneumatic tyres	750 kilograms
		c)if not fitted with pneumatic tyres	500 kilograms
2.	Medium bullock or medium buffalo	Two-wheeled vehicle	
		a) if fitted with ball bearing	1400 kilograms
		b)if fitted with pneumatic tyres	1050 kilograms
		c)if not fitted with pneumatic tyres	900 kilograms
3.	Large bullock or large buffalo	Tow-wheeled -vehicle	
		a) if fitted with ball bearing	1800 kilograms
		b)if fitted with pneumatic tyres	1350 kilograms
		c)if not fitted with pneumatic tyres	900 kilograms
4.	Horse or mule	Two- wheeled vehicle	
		a)if fitted with pneumatic tyres	750 kilograms
		b)if not fitted with pneumatic tyres	500 kilograms
5.	Pony	Two -Wheeled vehicle	
		a)if fitted with pneumatic tyres	600 kilograms
		b)if not fitted with pneumatic tyres	400 kilograms
6.	Camel	Two-Wheeled Vehicle	1000 kilograms

2. Where the vehicle to be drawn is a four-wheeled vehicle, weight specified in column 3 of the said table shall, in each case, be read as being one and a quarter times and, if the four-wheeled vehicle is one fitted with pneumatic tyres, as being one and a half times, as much as the weight so specified.

3. Where the vehicle, whether two-wheeled or four-wheeled is to be drawn by two animals of either species referred to in each of the entries in column 1 ofnthe said table, the weight specified in the corresponding entry in column 3 thereof shall be

read as being twice, and, if the vehicle is one fitted with pneumatic tyres, as being two and a half times as much as the weight so specified.

4. Where the route by which a vehicle is to be drawn involves an ascent for not less than one kilometer and the gradient is more than three meters in a distance of thirty meters, the weight specified in column 3 of the said table shall, in each case, be read as being one-half of what is so specified.

Explanation 1: The weights specified in this rule shall be inclusive or the weight of the vehicle.

Explanation 2: In calculating any weight for the purpose of this rule, fractions shall be disregarded.

4. Maximum load for certain pack animals:

No person shall cause any animal specified in column 1 of the table below to carry any load in excess of the weight specified in the corresponding entry in column 2 thereof

Sno	1	2
1	Small bullock or buffalo	100 kilograms
2	Medium bullock or buffalo	150 kilograms
3	Large bullock or buffalo	175 kilograms
4	Pony	70 kilograms
5	Mule	200 kilograms
6	Donkey	50 kilograms
7	7. Camel	250 kilograms

5. Maximum number of passengers for animal drawn vehicles :

No person in charge of any vehicle drawn by any animal referred to in column I of the table under sub-rule (1) or rule 3 shall allow more than four persons, excluding the driver and children below 6 years of age, to ride on the vehicle.

6. General Conditions for use of draught and pack animals :

No person shall use or cause to be used any animal for drawing any vehicle or carrying any load

(i) for more than nine hours in a day in the aggregate.
(i) for more than five hours continuously without a break for rest for the animal
(i) in any area where the temperature exceeds 37'C (99'F) during the period between12.00 noon and 3.00 p.m.

7. Animals to be disengaged after work:

No person shall continue to keep or cause to be kept in harness any animal used for the purpose of drawing vehicles, after it is no longer needed for such purpose.

8. Use of Spiked bits prohibited:

9194

(a) It contains provisions less irksome to the animal than those contained in these rules, prevail,

(b) It contains provisions more irksome to the animal than those contained in these rules, be of no effect.

(Notified in the Gazette of India, Part 11, Section 3, Sub-section (ii), vide Government of India, Ministry of Food and Agriculture, No. 9-18/62-LD. Dated 23rd March, 1965.)

* [Government of India, Ministry of Food, Agriculture, Community Development & Co-operation (Department of Agriculture), Notification No.34-2/67-LD, III dated the 9th December, 1968.]